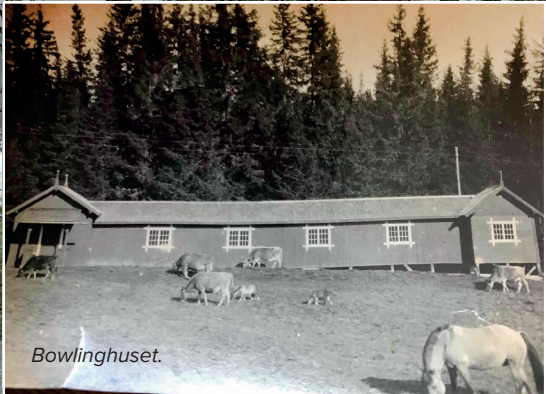


HISTORISK TILBAKEBLIKK:



HOLOA

– en original gårdshistorie

Holoa er gården med det røde klokketårnet på venstre side når du kjører oppover mot Skei fra Svingvoll. Det har vært brukt som feriested i mange år, men en gang i tida var det liv og røre ute og inne, dyr i fjøset, bowlingbane og legekantor. Holoa har vært i samme familie siden 1893, og nå har det seg slik at både Dr. Greve (du husker navnet på den barnesåpa) og Sonja Henie tilhørte denne slekta.

Av Åse Kari Gravråk

Frøydis Rudstuen (88) vokste opp i Trondheim. Hver sommer reiste hun til Holoa i Gausdal sammen med foreldrene Hans og Inga Henie, og mormoren fra Bindal.

Faren Hans var lektor og astronom, men det var farfaren til Frøydis, legen Carl Robert Henie, som kjøpte Holoa i 1893. – På den tida var bestefar doktor på Gausdal Høifjeldssanatorium. Han hadde et doktorkontor i Holoa også, det var i en av bygningene som nå er borte. Jeg kan

huske at det var nifst å gå inn på det kontoret for der hang det et skjelett. I tillegg var det et stort bilde av en kropp med bare muskler. Huff, det likte jeg ikke, sier Frøydis og rister på hodet.

Dr. Greve og Gausdal Høifjeldssanatorium

Oldefaren til Frøydis, Mathias Sigwart Greve (1832-1912) var lege og direktør på Rikshospitalet på slutten av 1800-tallet. Han var glødende opptatt av datidens

hygiene- og helsemessige utfordringer. Han var også en av initiativtakerne til etableringen av Gausdal Høifjeldssanatorium i 1876. Men det Mathis S. Greve er aller mest kjent for er barnesåpa som har vært på markedet i flere generasjoner. Han hadde selv aldri noe med såpeproduksjonen å gjøre, men ble spurt av bestyrer Schioldborg som drev en såpefabrikk om han kunne låne sitt navn til hans milde barnesåpe. Det svarte Dr. Greve ja til, og slik fikk såpen navnet Dr. Greves barnesæbe.



Frøydis har mange minner fra Holoa.

Helga og Carl Robert

Så ble det slik at Dr. Greves datter, Helga, giftet seg med Carl Robert Henie, dvs. bestefaren til Frøydis. Han jobbet to somre på høyfjellssanatoriet som svigerfaren var med og etablerte. Det var på disse turene oppover Skeislia at han la merke til det beundringsverdige og særpregede gardsanlegget. Og da Holoa kom til salgs tok det ikke lang tid før Carl Robert Henie ble ny eier. Han var ingen jordbruker, men hadde forpaktere.

– Jeg kan huske far snakka om at vi var i slekt med Grevefamilien som opprinnelig kom fra England eller Skottland, men som hadde utspring i Norge. Og jeg ble fortalt at da bestefar flytta inn i Holoa var det tre store hus der, men bare ett av dem var i god nok stand til å flytte inn i. Bestemor døde bare 40 år gammel, jeg traff verken bestemor eller bestefar. Begge døde lenge før jeg ble født. Men doktorkontoret husker jeg, det ble bevart så lenge huset stod.

Sonja Henie og tante Blanca

– Sonja Henie var søskenbarnet til bestefar. Jeg hørte mye om henne, men for meg var ho en fjern slektning som var mye eldre enn meg, sier Frøydis. Vi hadde ingen kontakt. Men tante Blanca som var fars søster husker jeg godt. Ho var mye på besøk i Holoa. Tante Blanca var ugift, reiste rundt i verden og hadde mange venner som av og til kom på besøk i Skeislia. Noen kom fra Danmark, andre fra Tyskland. Det var spennende for meg som var lita jente.

Frøydis forteller videre at de pleide å hente kaldt og friskt kildevann på jordet, rett nedenfor stabburet. Alle bar vann på den tida. Det var dyr i fjøset, og Ottine Holoen (f. Klophus) stelte dyra. Datteren Ane var husholder. Ottine og mannen Simen var forpaktere, de hadde sju barn og hele familien bodde i Holoa.

– Du verden så mye som har skjedd, sier Frøydis.

Hun forteller og minnes. Innimellom blir hun stille. Tenker. Så fortsetter hun.

– De eldste husene er borte, men stabburet og klokketårnet står på hver sin side av tunet.

Jeg husker at klokketårnet ble brukt hver pinsekveld, da var det høytid. Da kunne klokkeklangen høres ned til Svingvoll. Det hender at klokkene brukes i dag også hvis det er noen familiesammenkomster.



Klokketårnet fra 1899.

Bowling

Et spesielt hus i Holoa var Kilbana, et spesialbygget hus med bowlingbane. Det var en gave som faren til Frøydis en gang fikk av sin far (Carl Robert) rundt 1915. I Norge begynte bowling først å bre om seg på 60-tallet, så det må ha vært en oppsiktsvekkende aktivitet som fikk innpass i Skeislia på den tida.

– Det var veldig spesielt. I den ene enda av huset var det en firkant og en lang renne der vi skulle renne kuler, de var fryktelig tunge. Så var det om å gjøre å treffe kjeglene som stod oppstilt. I motsatt ende av huset var det et lite oppholdsrom med panelvegger, skap, stoler og bord, og når det var styggvær fikk vi lov å leike der. Det var veldig stas, sier Frøydis.

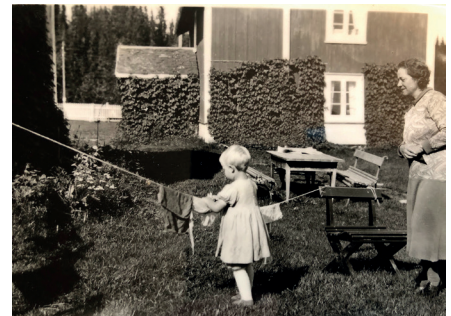
Holoa og Rudstuen

Foreldrene til Frøydis, Inga og Hans flytta til Holoa etter krigen. Der bodde også Blanca etter at hun ble pensjonist. Frøydis giftet seg med Even Rudstuen fra Gausdal i 1955. To år tidligere hadde Even tatt over Rudstuen, og det var her de stiftet hjem og familie. Etter at Frøydis overtok som eier i Holoa i 1964 flyttet de dyra til Rudstuen. Frøydis og Even hadde seter på Skei, og her var Frøydis budeie i mange somre. Budeiejobben gikk etter hvert på rundgang for døtrene Inga Johanne, Jorunn, Helga og Astrid. Frøydis og Even holdt også "åpen seter" for turister en årrekke, en tradisjon som eldstedatter Inga Johanne har videreført. Hun har også fått i stand et lite setermuseum der de gamle bowlingkulene og kjeglene fra Holoa er bevart.

I dag er det nest eldste datter Jorunn som eier fjellgården med det røde klokketårnet i Skeislia.



Fine damer med tilknytning til Holoa. Bak fra v.: Inga Henie og Ane Holoen. Foran fra v.: Blanca Henie og Ottine Holoen.



Frøydis henger opp dokkeklær, rundt 1935. T.h: Fru Hussla, tysk venninne av Blanca.



I dag er kjeglene og kulene flyttet til Rudstuen seter.

Eiere av Holoa

- **1853-1893** John og Eli Mæhlum
- **1853-1913** Carl Robert Henie
- **1913-1964** Hans og Inga Henie
- **1964-2006** Frøydis (f. Henie) Rudstuen
- **2006-** Jorunn Rudstuen

Kilder

- Frøydis Rudstuen (muntlig kilde)
- Garder og slekter i Engjomskretsen, Gausdal Historielag 2016
- Gausdalsminner 14, Gausdal Historielag 2016
- Doktor Greve og historien om barnesåpen, Lars Meyer 2016: <https://habloggen.h-a.no/helse/volvatlegene/doktor-greve-historien-barnesapen/>